

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ВІДКРИТОСТІ І ДОСТУПНОСТІ ЧЛЕНСТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВАХ.

Доповідач: Медведєва О.Ю., студентка групи ЮМ-82, СумДУ

Науковий керівник: Горевий В.І., доцент кафедри права

Принцип відкритості та доступності членства є одним із провідних принципів, що набув свого закріплення не лише в Статуті Міжнародного кооперативного альянсу 1966 року, а й у нормах чинного Законодавства України /ст. 96 Господарського кодексу, ст. 3 Закону України “Про сільськогосподарську кооперацію”/.

У ГКУ та Законі України “Про сільськогосподарську кооперацію ” цей принцип сформульовано таким чином “відкритість і доступність членства для тих, хто визнає статут кооперативу, бажає брати участь у його діяльності на умовах встановлених статутом кооперативу ” /ст.96 Господарського кодексу/ та відкритість і доступність членства для тих, хто визнає статут кооперативу, бажає користуватися послугами цього кооперативу та у разі потреби погоджується брати участь у фінансуванні його на умовах, встановлених статутом кооперативу ,/ ст. 3 Закону/.

Отже вже містяться певні елементи, умови реалізації “доступності ” членства. Ще більше розвиваються ці умови реалізації принципу відкритості і доступності членства у подальшому, коли у Законі України “Про сільськогосподарську кооперацію ” вже зазначається, що членом кооперативу можуть бути лише особи, які: досягли певного віку/для фізичних осіб/, зробили вступний пайові внески, визнають принципи і цілі кооперативу, дотримуються вимог його статуту.

Із наведених положень цілком зрозуміло, що принцип відкритості і доступності членства реалізується за певних умов, тобто він не є абсолютним і особа, яка не відповідає зазначеним вищим умовам, членства у кооперативі набути не може.

Слід зазначити, що в історії розвитку аграрного законодавства, встановлювались додаткові до загальних умов членства у сільськогосподарських підприємствах. Так, у примірному статуті сільськогосподарської артілі 1930 р. зазначалося, що селян-одноосібників, які перед вступом до колгоспу вбивали або продавали свою худобу, ліквідували інвентар, навмисно розстрачали насіння, до артілі не приймають.

Примірним статутом 1935 р встановлюється інший припис, відповідно до якого селяни-одноосібники, які продавали коней протягом двох останніх перед вступом до колгоспу та є такими, у яких відсутнє насіння, приймалися до колгоспу лише за умови оформлення зобов'язання про внесення із своїх доходів із розтроченням платежу до шести років вартості коней та насіння [1, с. 145].

Щодо членства у колгоспі свого часу у науковій літературі висловлювалась думка щодо проведення конкурсу. Пропонувалося використати норми трудового права для проведення конкурсного відбору та поширити їх дію на членські колгоспні відносини. Щоправда зазначалося, що конкурсну систему прийому до членів треба закріпити в локальних нормативних актах і вона має керуватися лише на керівних працівників, спеціалістів та механізаторів [1, с. 150].

В сучасній літературі, передусім економічній, існує інше розуміння відкритості та доступності членства. Зокрема, зазначається, що членом сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів може бути не будь-яка особа, а лише сільськогосподарський товаровиробник. Члени кооперативу будь-якого виду, на думку В. Зіновчука, мають право обмежити загальну кількість учасників кооперативу, а також встановлювати певні вимоги щодо віку, місця проживання, людських і ділових якостей членів тощо. Це дуже важливо для досягнення однорідності та згуртованості кооперативу. Однак члени не повинні створювати штучні перешкоди та застосовувати дискримінаційні заходи до нових членів. Відмова у прийомі до кооперативу вважається надзвичайним випадком [2, с. 45].

В. Уркевич зазначає, що нові тенденції щодо розуміння змісту принципу відкритості та доступності членства у сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу є обґрунтованими. Адже в умовах ринкової економіки окремі елементи, якої вже розбудовано в нашій країні, сільськогосподарський кооператив як товаровиробник та суб'єкт господарювання має передусім виробляти конкурентоспроможну продукцію. Це досягається шляхом поєднання багатьох факторів, не останню роль серед яких відіграють такі, як застосування сучасних технологій виробництва та висококваліфікований персонал [3, с. 53].

На сучасному етапі положення чинного законодавства України щодо умов набуття членства у сільськогосподарських кооперативах слід вважати “обов'язковим мінімумом” органи управління кооперативу можуть встановлювати у встановленому порядку додаткові умови щодо здобуття членства у кооперативі: максимальна кількість членів кооперативу, освіта, рівень кваліфікації, місце проживання тощо. Але такі додаткові умови, безумовно, не повинні носити дискримінаційного характеру, порушувати конституційні права та свободи людини та громадянина. Конкретизація умов

реалізації принципу “відкритості та доступності” Членства в кооперативах має відбуватися на рівні аграрного законодавства та локальних нормативно-правових актів.

Література

- 1.Шелестов В.С. Институт членства в основных законах колхозной жизни. / В.С. Шелестов. Вопросы государства и права –М. : , 1974.-с. 142-152.
- 2.Зіновчук В.В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу. / В.В. Зіновчук.- К.: , 2001.-380с.
- 3.Уркевич В. Реалізація принципу відкритості та доступності членства у сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу: сучасний зміст та правове регулювання/ В. Уркевич. Підприємництво, господарство і право., 2005.- с.52-54.